

## Geleidebrief informatief

Naam voorstel <b>16005612</b>	<b>Brief GS van 29 maart 2016 met integrale voortgangsrapportage regionaal waterbeheer Zeeland, 2014 en 2015</b>		
Betreft vergadering	Commissie Ruimte	22 april 2016	
Te verzenden aan	Commissie Ruimte via iBabs		
Verzenddatum	18 april 2016		
Commissiegriffier	Alma van Wallenburg	0118 – 63 12 65	<a href="mailto:ac.v.wallenburg@zeeland.nl">ac.v.wallenburg@zeeland.nl</a>
Statenadviseur	Arendo Schipper	01148 – 63 13 39	<a href="mailto:a.schipper@zeeland.nl">a.schipper@zeeland.nl</a>
Inhoudelijk ambtenaar	Ineke Zuijderhoudt	0118 – 63 11 65	<a href="mailto:cl.zuijderhoudt@zeeland.nl">cl.zuijderhoudt@zeeland.nl</a>
Verantwoordelijk bestuurder	B.J. de Reu		

<b>Inhoudelijk</b>	
Aanleiding	In het bestuurlijk overleg tussen waterschap en provincie is afgesproken jaarlijks een regionale voortgangsrapportage waterbeheer Zeeland op te stellen om de voortgang van de uitvoering van de belangrijkste watertopgaven te volgen gedurende de planperiode 2010 -2015. Deze rapportage omvat de beleidsmatige en operationele voortgang van uit te voeren watermaatregelen die voortvloeien uit vastgestelde provinciale kaders die zijn opgenomen in het omgevingsplan Zeeland.
Bevoegdheid	GS o.b.v. Omgevingsplan Zeeland 2012-2018, Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) 2010-2015 en de Waterverordening Zeeland
Wat is het voorstel?	Kennismemen en beoordelen van de rapportages 2014 en 2015 c.q. stand van zaken van (water)gerelateerde maatregelen en de toestand van het regionale watersysteem, in combinatie met een eindrapportage voor de eerste planperiode (2010-2015) van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en een passage over de effecten van de ecologische maatregelen als natuurvriendelijke oevers op de biodiversiteit.
Toelichting	<ul style="list-style-type: none"> <li>De provincie (algemene democratie) is (wettelijk) de kadersteller voor het regionale (binnendijkse) waterbeleid- en beheer, legt de verschillende waterfuncties en doelen vast (in het omgevingsplan) en houdt toezicht op de voortgang van de uitvoering van maatregelen door de waterbeheerder.</li> </ul> <p>Het waterschap (functionele democratie) is als waterbeheerder (wettelijk) verantwoordelijk voor het realiseren van de doelen en het uitvoeren van maatregelen en voorzieningen binnen de daarvoor geldende termijnen. Deze gedeelde verantwoordelijkheid voor het waterbeheer c.q. werkwijze vloeit voort uit het Landelijk Bestuursakkoord Water (2011) en de taken en bevoegdheden o.g.v. de Waterwet. De uitvoering van maatregelen ter voorkoming van regionale wateroverlast, de maatregelen die in de eerste planperiode KRW (2010-2015) getroffen moesten worden en dijkversterkingen (hoogwaterbescherming) liggen op schema. Tevens zijn de maatregelen voor de tweede KRW-periode (2016-2021) genoemd.</p>

	<p>Op basis van de verstrekte informatie kan worden aangenomen dat de gestelde doelen binnen het gestelde tijds kader en de financiële mogelijkheden van het waterschap gerealiseerd kunnen gaan worden, mits de voortgang van de uitvoering in het zelfde tempo ook gedurende 2016-2021 blijft plaatsvinden</p> <p>In paragraaf 3.2.5. (blz. 15-16) wordt ingegaan op de effecten van ecologische maatregelen op niet-KRW-natuur (overige wateren). Hiermee wordt ingegaan op de toezegging die gedeputeerde Schönknecht aan de toenmalige commissie REW heeft gedaan tijdens de vergadering op 14 februari 2014.</p>
Kosten en dekking	<p>Het waterschap is als functioneel bestuur (operationeel waterbeheerder) verantwoordelijk voor de financiering van uit te voeren watermaatregelen en handelt hierin overeenkomstig de Waterwet en de Waterschapswet (bekostiging uit de waterschapsheffingen).</p>
Overige informatie	



16005612



Provincie Zeeland

Gedeputeerde Staten

bericht op brief van:

de voorzitter van Provinciale Staten  
t.a.v. Statengriffier

uw kenmerk:

ons kenmerk: 16005197

afdeling: Water, Bodem en Natuur

bijlage(n): Voortgangsrapportage jaar 2014 en 2015

behandeld door: C.L. Zuiderhoudt

doorkiesnummer: (0118) 631165

onderwerp: Integrale voortgangsrapportage regionaal  
waterbeheer Zeeland, jaar 2014 en 2015

verzonden:

04 APR. 2016

Middelburg, 29 maart 2016

<b>PROVINCIE ZEELAND</b>	
AFD. SG	AMBT.
AFD. TERMIJN	Joosse
DATUM	- 4 APR. 2016
DOC.NR.	16005612
ZAAK NR.	
CLASS.	

Geachte voorzitter,

Hierbij zenden wij u ter kennisneming de integrale voortgangsrapportage 'Regionaal Waterbeheer Zeeland' over de jaren 2014 en 2015.

De jaarlijkse voortgangsrapportage 'Regionaal Waterbeheer Zeeland' heeft als doel het bewaken van de uitvoering van relevante watermaatregelen binnen Zeeland. De voortgangsrapportage 2014 en 2015 omvat de voortgang van watermaatregelen die staan verwoord in het waterbeheerplan 2010-2015 van het waterschap. Deze maatregelen zijn gekoppeld aan het tijdig behalen van de door Provinciale Staten vastgestelde provinciale waterdoelen uit het omgevingsplan Zeeland 2012-2018, incl. de vastgestelde planherziening Europese Kaderrichtlijn Water 2009-2015.

De jaarlijkse voortgangsrapportage heeft naast het inzichtelijk maken van de voortgang van de belangrijkste Zeeuwse water (gerelateerde) maatregelen ook een belangrijke signalerende functie. Knelpunten in de uitvoering worden tijdig inzichtelijk gemaakt en geagendeerd in de daarvoor ingestelde ambtelijke en bestuurlijke overleggen. De resultaten en conclusies uit de voortgangsrapportage worden dan ook besproken in het periodiek bestuurlijk overleg tussen provincie en waterschap dat twee tot drie keer per jaar plaatsvindt.

Met het oog op het aflopen van de planperiode 2009-2015 is over 2014 geen rapportage opgesteld. Deze is samengevoegd met de rapportage over 2015, in combinatie met een eindrapportage voor de eerste planperiode (2010-2015) van de Europese Kaderrichtlijn Water. Ook is een passage toegevoegd over de effecten van de ecologische maatregelen als natuurvriendelijke oevers op de biodiversiteit. In 2013 is bij de behandeling van de voortgangsrapportage over het jaar 2012 door de toenmalige commissie Ruimte, Ecologie en Water verzocht dit in de voortgangsrapportage over 2015 op te nemen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

  
drs. J.M.M. Polman, voorzitter  
A.W. Smit, secretaris



Waterschap **Scheldestromen**

# **Integrale voortgangsrapportage regionaal waterbeheer Zeeland**

*Beleidscyclus 2010-2015*

Voortgang jaar 2014 en 2015

Eindrapportage KRW planperiode 2010-2015

Datum : februari 2016  
Versie : 1.1



## Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Voorkomen van regionale wateroverlast (Waterbeheer 21 <sup>ste</sup> eeuw) .....	5
2.1	Maatregelen waterschap .....	5
2.2	Voortgang planvorming .....	5
2.3	Voortgang peilbesluiten .....	9
2.4	Conclusie.....	10
3	Waterkwaliteit: Europese Kaderrichtlijn Water .....	11
3.1	Maatregelen eerste KRW planperiode .....	11
3.2	Voortgang maatregelen.....	11
3.2.1	Voortgang aanleg vispassages .....	11
3.2.2	Monitoring vispassages.....	12
3.2.3	Voortgang natuurvriendelijke oevers.....	12
3.2.4	Voortgang visstandbeheer.....	14
3.2.5	Effecten van ecologische maatregelen op niet-KRW-natuur .....	15
3.3	Voortgang toestand oppervlaktewaterlichamen eerste planperiode.....	17
3.4	Conclusie.....	18
3.5	Bespreking .....	19
3.6	Maatregelen tweede KRW planperiode .....	20
4	Waterketen en water in de stad .....	21
4.1	Voortgang Samenwerking in de Afvalwaterketen (SAZ+).....	21
4.2	Voortgang stedelijke waterplannen .....	24
4.3	Conclusies.....	24
5	Hoogwaterbescherming.....	25
5.1	Maatregelen .....	25
5.2	Voortgang 2014 .....	25
5.3	Voortgang 2015 .....	26
5.4	2016 en verder .....	26
5.4.1	Regionale waterkeringen.....	26
5.5	Conclusie.....	27
	Bijlage 1 - Bepaling maatregelen wateroverlast .....	29
	Bijlage 2 - Overzicht voortgangsindicatoren.....	30

## 1 Inleiding

In het bestuurlijk overleg tussen Provincie Zeeland en waterschap Scheldestromen is afgesproken jaarlijks een gezamenlijke regionale voortgangsrapportage waterbeheer Zeeland op te stellen. Hiermee kan de voortgang van de uitvoering van de belangrijkste waterthema's gedurende de jaren 2010-2015 gevolgd worden. Deze vijfde rapportage geeft een beknopt overzicht van de uitvoering van water (gerelateerde) maatregelen in de jaren 2014 en 2015. Het omvat tevens de eindrapportage voor de eerste planperiode (2010-2015) van de Europese Kaderrichtlijn Water.

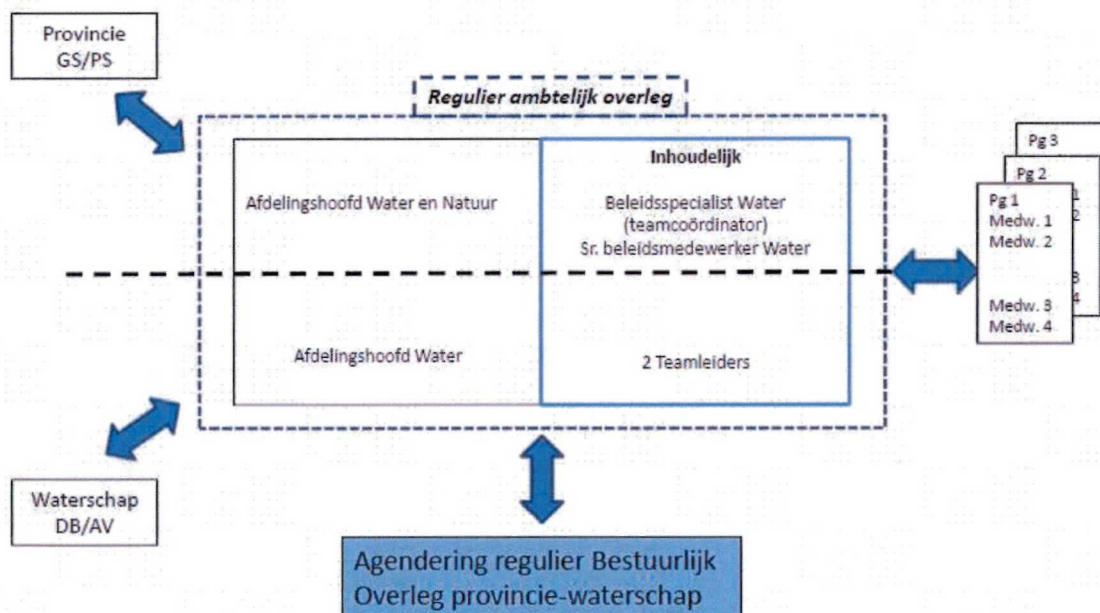
### **Samenwerking waterschap en Provincie**

Binnen de samenwerking tussen waterschap en Provincie wordt de lijn gehanteerd zoals afgesproken is in het Landelijk Bestuursakkoord Water (2011). De Provincie is kadersteller voor het regionale waterbeheer en legt de verschillende waterfuncties vast. Het waterschap is verantwoordelijk voor het realiseren van de doelen binnen de daarvoor geldende kaders en termijnen. De Provincie houdt verder toezicht op de voortgang van uitvoering van maatregelen. Op deze wijze dragen Provincie Zeeland en waterschap Scheldestromen een gedeelde verantwoordelijkheid voor het binnendijkse of regionale waterbeheer in Zeeland.

### **Doelmatig waterbeheer**

In 2010 is in opdracht van het toenmalige college van Gedeputeerde Staten een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd naar de rollen en taken van het waterschap en de Provincie op gebied van hoogwaterbescherming en integraal waterbeheer in Zeeland. Doel was het voorkomen van onduidelijkheden over rollen, het identificeren van dubbelingen en het zoeken naar efficiëntere afstemmingstructuren. Als gevolg hiervan is begin 2011 een regiegroep waterschap-Provincie van start gegaan (fig.1). Binnen deze regiegroep vindt project- en beleidsmatige afstemming plaats als ook de bespreking van de voortgang, agendering van knelpunten, het anticiperen op kansen, het identificeren van bestuurlijke zaken en het maken van afspraken maken over rollen en taken.

### **Regiegroep Integraal Waterbeheer**



**Figuur 1** Samenstelling/schema regiegroep integraal waterbeheer provincie-waterschap (waterkwaliteit en waterkwantiteit). Ook bestaat er een soortgelijke structuur voor de hoogwaterbescherming.



**Herziening regionale bestuursakkoorden water**

Voor 2010 zijn er tussen de Provincie Zeeland en de voormalige waterschappen Zeeuws-Vlaanderen en Zeeuwse Eilanden twee aparte regionale bestuursakkoorden afgesloten. Deze bestuursakkoorden omvatten afspraken over de uit te voeren wateropgave tot en met 2015, de daaraan te koppelen verbrede provinciale- en/of Rijksdoelen en de provinciale cofinanciering daarbij. Insteek van deze bestuursakkoorden is dat wordt voldaan aan Internationale verplichtingen (Kaderrichtlijn Water) en gemaakte beleidsafspraken.

**Doel integrale voortgangsrapportage**

De jaarlijkse integrale voortgangsrapportage regionaal waterbeheer Zeeland heeft als doel het volgen van de jaarlijkse voortgang in de uitvoering van watermaatregelen en de daaraan gekoppelde provinciale- en rijksopgaven. De rapportage brengt de voortgang in beeld die is geboekt ten opzichte van het voorgaande rapportagejaren 2010 tot en met 2013. Daarnaast vormt de voortgangsrapportage een signaleringsinstrument. Daarbij gaat het om vragen als wat gaat er goed, wat niet, welke knelpunten zijn er te benoemen en hoe zijn deze op te lossen. De voortgangsrapportage past in het tussentijds evalueren van het vastgestelde waterbeleid 2010-2015.

**Route behandeling jaarlijkse voortgangsrapportages**

1. Vaststellen door Gedeputeerde Staten van Zeeland en vaststelling door het Dagelijks Bestuur van waterschap Scheldestromen.
2. Ter kennisgeving aan de Statencommissie Ruimte, Ecologie en Water.
3. Ter kennisgeving aan de Commissie Waterbeheer van waterschap Scheldestromen.

De rapportage wordt daarnaast ook besproken in het regulier bestuurlijke portefeuille overleg tussen waterschap en Provincie dat twee tot drie keer per jaar plaatsvindt. De bestuurlijk geaccordeerde gegevens uit de regionale Zeeuwse voortgangsrapportage worden ook beschikbaar gesteld voor andere doeleinden zoals voor de Nationale voortgangsrapportage "Water in Beeld", waarin de voortgang van de maatregelen uit het Nationale waterplan in beeld worden gebracht. Specifiek gaat het daarbij om de jaarlijkse uitvraag van het ministerie van Infrastructuur en Milieu over de regionale uitvoering van het Europese Kaderrichtlijn Water maatregelenpakket. De voortgangsrapportage waterbeheer wordt dan ook jaarlijks in het Regionaal Bestuurlijk Overleg Schelde (RBOS) ter kennisneming geagendeerd.

Voor het volgen van de beleidsuitvoering voor de planperiode 2010-2015 zijn een aantal representatieve voortgangsindicatoren voor Zeeland geselecteerd (bijlage 3). De voortgang hiervan wordt weergegeven in samenvattende factsheets per thema.



## 2 Voorkomen van regionale wateroverlast (Waterbeheer 21<sup>ste</sup> eeuw)

### 2.1 Maatregelen waterschap

1. Opstellen watergebiedsplannen, uitvoeren planvorming wateropgave (zie bijlage 1).
2. Actualiseren van peilbesluiten op basis van het bepaalde Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR).

### 2.2 Voortgang planvorming

De oorspronkelijke doelstelling dat uiterlijk in 2020 aan de WB21 normering voldaan zou worden is aangepast. In overleg met de Provincie zijn de WB21 maatregelen gekoppeld aan de KRW waarmee de termijn verlengd is tot 2027. Het op orde brengen van de gebieden met hardnekkige wateroverlast heeft hierbij prioriteit. Eind 2020 moeten deze gebieden voldoen aan de provinciale wateroverlastnormen. De rest van het binnendijkse gebied moet eind 2027 op orde zijn.

In 2014 en 2015 is er verder gewerkt aan de planvorming voor het integraal op orde brengen van het beheergebied. Voor het gebied Braakman is het watergebiedsplan in 2015 vastgesteld. Daarmee is eind 2015 voor 9 van de 15 gebieden de planvorming volledig afgerond. Voor de laatste zes gebieden wordt gewerkt aan de planvorming, met uitzondering van Duiveland (start voorzien in 2016). Voor enkele geen-spijtmateregelen in de rest van het beheergebied (o.m. Kop van Schouwen) heeft planvorming plaatsgevonden, waarmee deze maatregelen met prioriteit kunnen worden uitgevoerd.

Tabel 1 Stand van zaken watergebiedsplannen

Gebied	Plan: vastgesteld 01-01-2016	Plan: uitvoering planvorming 01-01-2016	Plan: voortgang % t.o.v. 100% ge- reed per 01-01-2016	Plan: inschatting ge- reed per
Sint Philipsland	X			
Maelstede en Dekker	X			
Noord-Beveland	X			
Schenge gebied	X			
Zak van Zuid-Beveland	X			
Tholen	X			
Zuid-Beveland oost	X			
Walcheren		X	64%	2017
Duiveland		-	-	2019
Schouwen		X	7%	2018
Paal	X			
Braakman	X			
Campen		X	80%	2016
West Zeeuws Vlaanderen		X	72%	2017
Othene		X	19%	2017

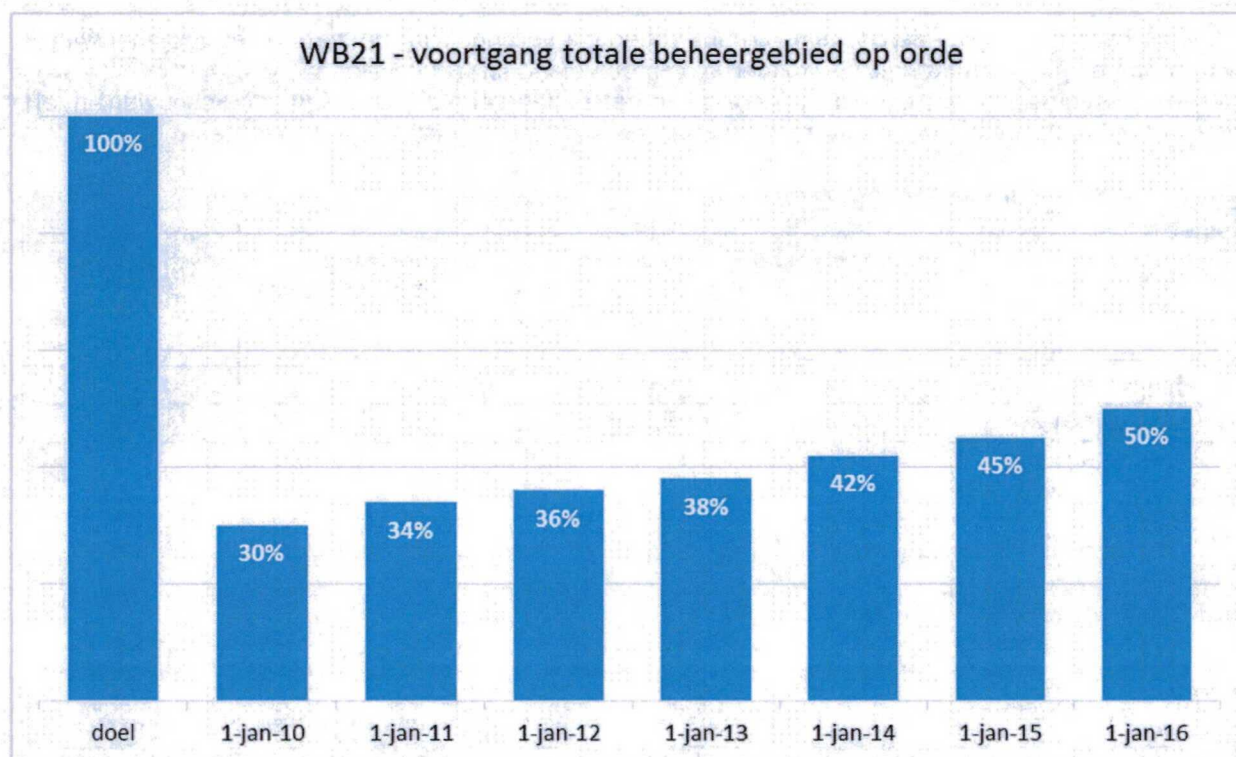
Tabel 2 Stand van zaken voortgang op orde hebben deelgebieden WB21

WB21 deelgebied	Op orde per 01-01-2014	Op orde per 01-01-2016	Geschatte voortgang op 01-01-2020
Sint Philipsland	100%	100%	100%
Maelstede en Dekker	30%	60%	100%

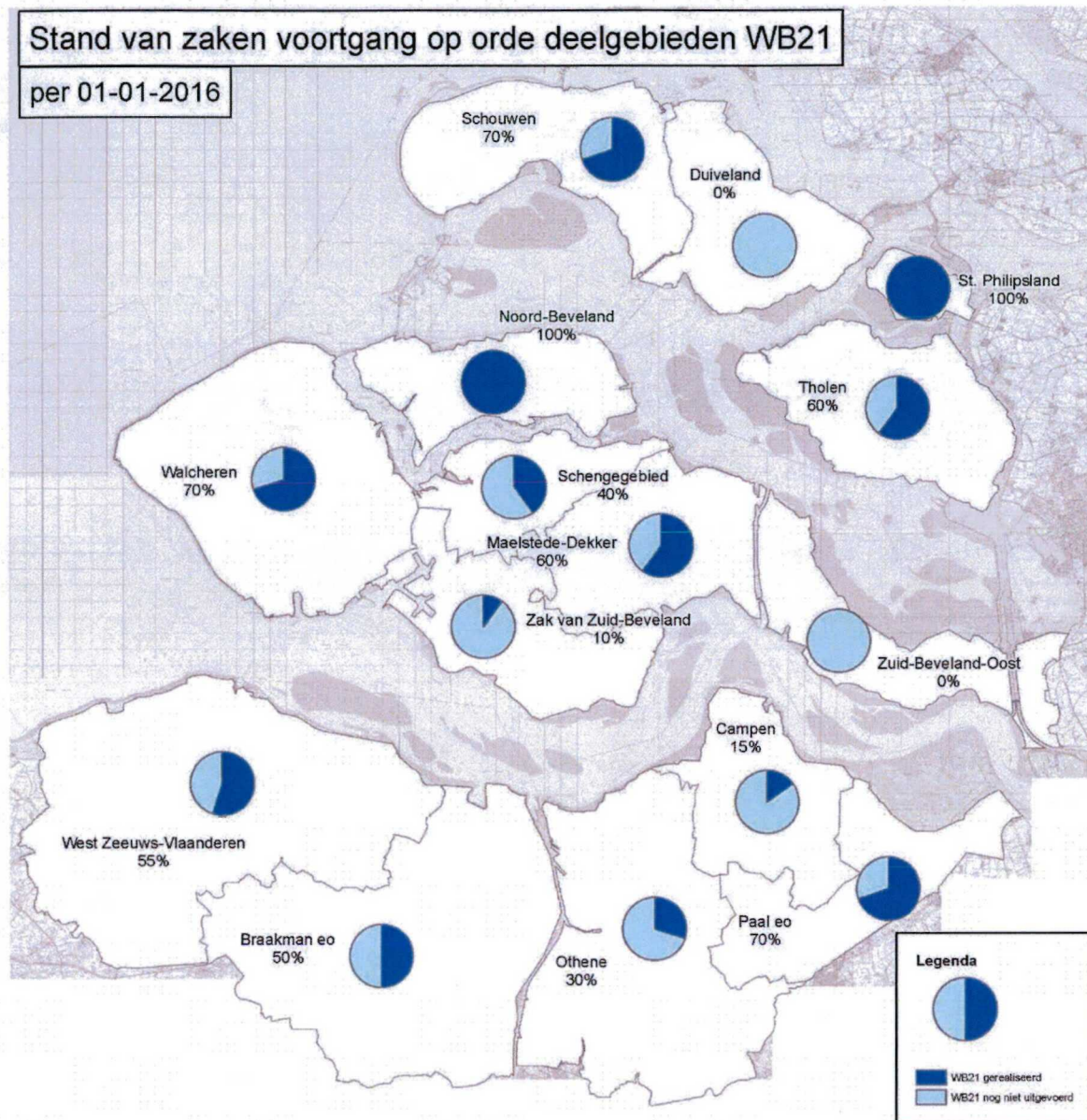


Voorkomen van regionale wateroverlast (Waterbeheer 21ste eeuw)

WB21 deelgebied	Op orde per 01-01-2014	Op orde per 01-01-2016	Geschatte voortgang op 01-01-2020
Noord-Beveland	60%	100%	100%
Schengengebied	30%	40%	45%
Zak van Zuid-Beveland	10%	10%	10%
Tholen	50%	60%	60%
Zuid-Beveland oost	0%	0%	0%
Walcheren	70%	70%	70%
Duiveland	0%	0%	0%
Schouwen	70%	70%	70%
Paal	70%	70%	70%
Braakman	50%	50%	50%
Campen	10%	15%	15%
West Zeeuws Vlaanderen	50%	55%	55%
Othene	30%	30%	40%

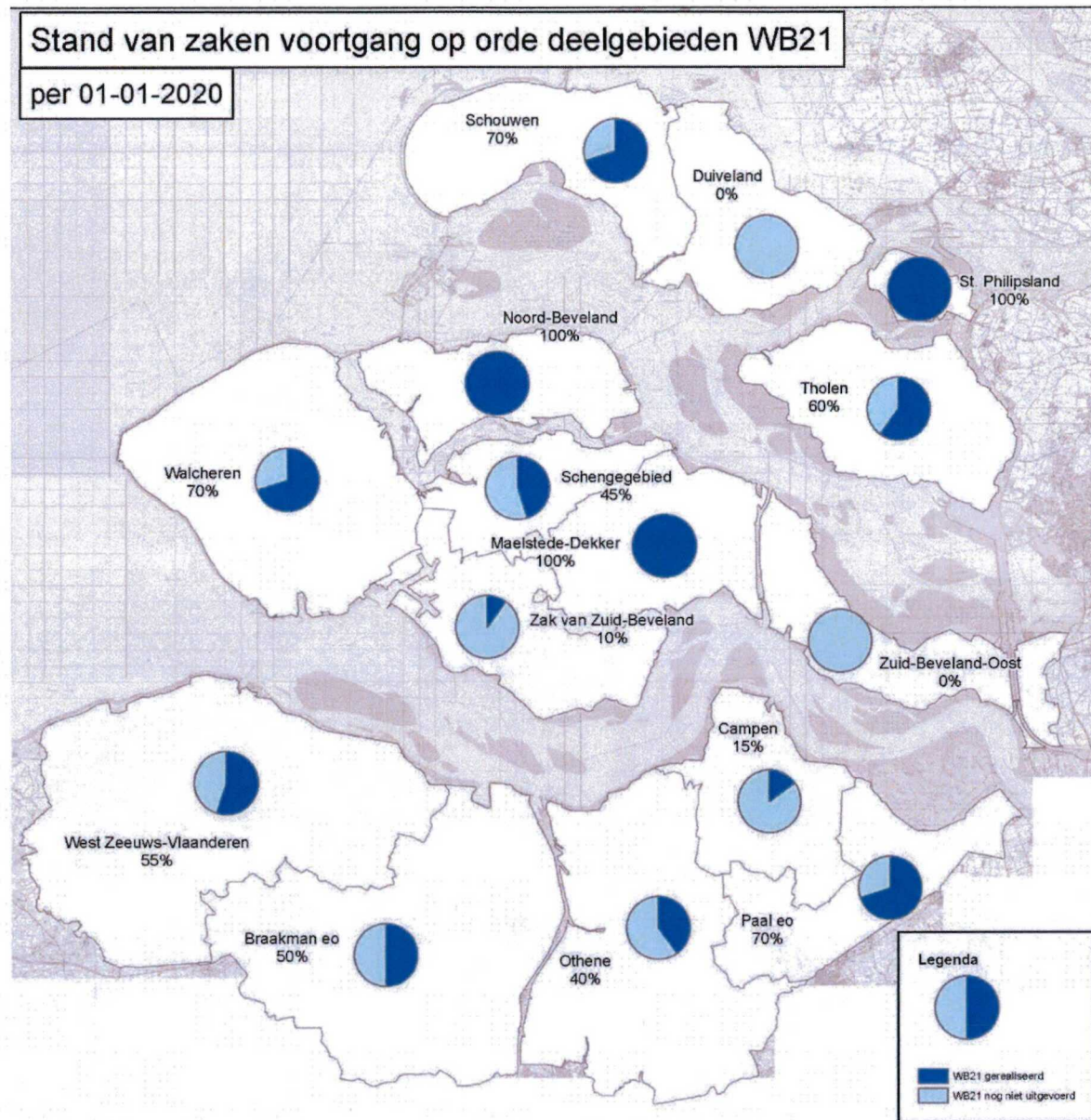


Figuur 2 Voortgang gebieden op orde WB21 (%). Uiterlijk in 2027 moet worden voldaan aan de WB21 normering.



Figuur 3 Voortgang uitvoering deelgebieden WB21 (1 januari 2016).





Figuur 4 Planning voortgang uitvoering deelgebieden WB21 op 1 januari 2020. Uiterlijk in 2027 moet worden voldaan aan de WB21 normering.

### 2.3 Voortgang peilbesluiten

Het vaststellen van peilbesluiten is onlosmakelijk verbonden met de planvorming die leidt tot het opstellen van watergebiedsplannen (par.2.2). Volgens de provinciale verordening moeten peilbesluiten ouder dan 12 jaar worden herzien.

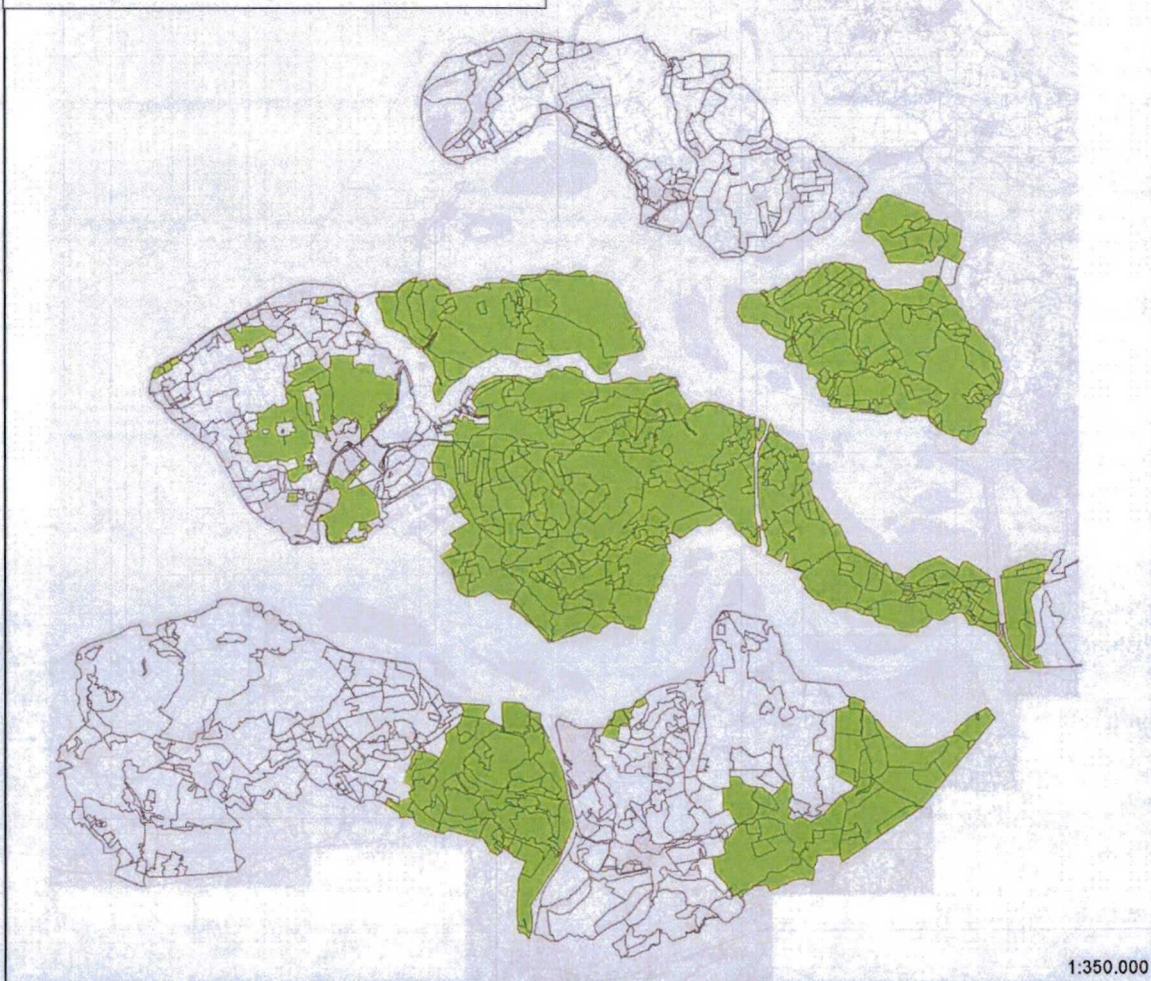
*Tabel 3 Alle gebieden met een peilbesluit niet ouder dan 12 jaar*

Peilgebied	Oppervlakte (ha)	Vastgesteld in	Vaststelling voorzien
Paal	9.351	2005	
Walcheren natuurgebieden	133	2005	
3 natuurgebieden Walcheren	137	2008	
't Sloe bij Borsele	144	2008	
Walcheren Peilbesluit 6+	4.916	2008	
Margarethapolder	169	2010	
Margarethapolder vervolg	74	2013	
Maelstede-Dekker	10.719	2013	
Schenge	6.387	2013	
Noord-Beveland	8.324	2013	
St-Philipsland	1.930	2013	
Tholen	11.772	2013	
Zuid Beveland Oost	9.200	2014	
Zak van Zuid-Beveland	10.425	2014	
Braakman	8.666	2015	
<b>subtotaal</b>	<b>82.221</b>		
Campan			2017
West Zeeuws-Vlaanderen			2017
Walcheren			2018
Schouwen			2019
Duiveland			2019
<b>totaal</b>	<b>172.009</b>		

In 2014 en 2015 zijn de peilbesluiten voor de gebieden Zak van Zuid-Beveland, Zuid-Beveland-Oost en Braakman e.o. vastgesteld. Het aandeel van het beheergebied met een actueel peilbesluit is daarmee verhoogd van 32% naar 48%.



Actuele peilbesluiten per 31 december 2015



Figuur 5 Actuele peilbesluiten per 31 december 2015.

## 2.4 Conclusie

- De voortgang van uitvoering van WB21 maatregelen loopt op schema. Op 1 januari 2016 heeft het waterschap 50% van het binnendijkse Zeeuwse gebied op orde gebracht. Bij het uitvoeren van watermaatregelen gericht op het behalen van de provinciale wateroverlastnormen zet het waterschap qua prioriteit in op gebieden die te maken hebben met hardnekkige wateroverlast. De inzet is gericht op het op orde brengen van de prioritaire gebieden eind 2020 en de rest van het binnendijkse gebied eind 2027.
- Ook het vaststellen van peilbesluiten loopt op schema.



### 3 Waterkwaliteit: Europese Kaderrichtlijn Water

#### 3.1 Maatregelen eerste KRW planperiode

De door het waterschap uit te voeren maatregelen in de eerste KRW planperiode (2010-2015) zijn:

1. Aanleg van 31 vispassages
2. Aanleg van 100 km natuurvriendelijke oevers
3. Uitvoeren van 111 ha visstandbeheer

#### 3.2 Voortgang maatregelen

##### 3.2.1 Voortgang aanleg vispassages

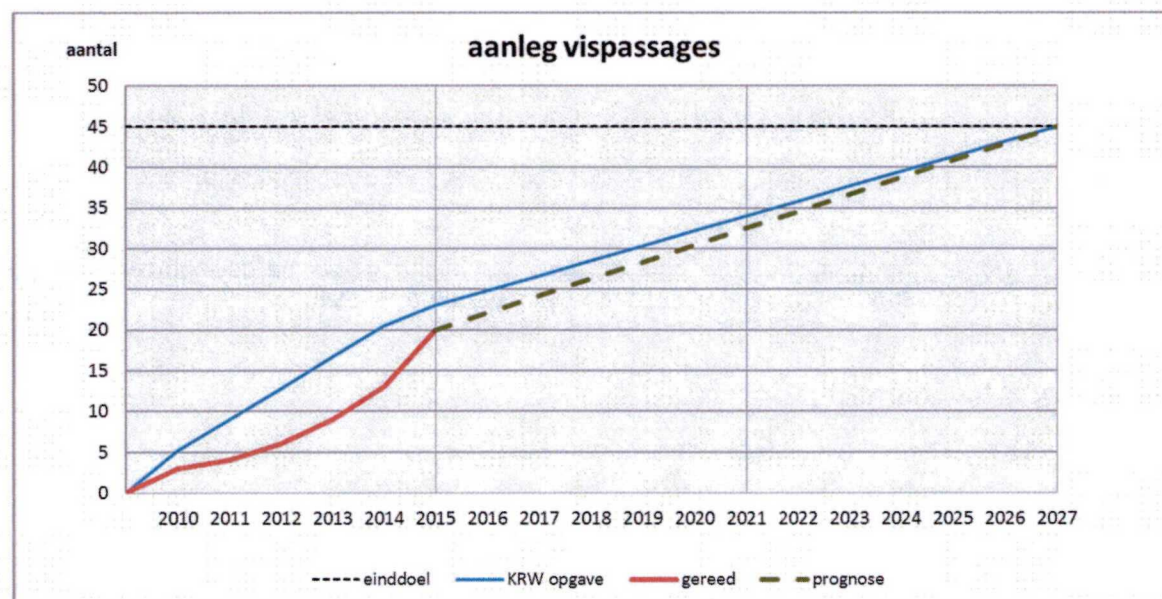
Tabel 4 Voortgang aantal vispassages aangelegd per jaar in de eerste planperiode.

Totale opgave tot 2027	Totaal aantal vispassages aangelegd per					
	01-01-2010	01-01-2011	01-01-2012	01-01-2013	01-01-2014	01-01-2015
45	3	4	6	9	13	20

Tabel 5 Planning aantal aan te leggen vispassages tot en met 2027.

	Planning aantal vispassages aangelegd in											
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prognose	22	24	26	28	30	33	35	37	39	41	43	45

De opgave voor 2015 was aanvankelijk 31 vispassages. Op basis van de planvormingstrajecten 'Planvorming Wateropgave' is dit bijgesteld naar 20 vispassages. Voor de 11 eerder voorziene vispassages gaat het om locaties in watergangen die gedurende een deel van het jaar droogvallen, of locaties die door aangepast peilbeheer voor vissen bereikbaar zijn gemaakt.



Figuur 6 Voortgang aanleg vispassages



### 3.2.2 Monitoring vispassages

In 2014 en 2015 zijn de vispassages bij de volgende kunstwerken gemonitord:

1. Gemaal Maelstede, 's-Gravenpolder
2. Gemaal Poppekinderen, Middelburg
3. Stuw Bieweg, Veere
4. Stuw Boogerdweg, Schouwen-Duiveland (koppeling KRW-waterlichaam met Prunje polder)
5. Stuw Buthduiker, Axel,
6. Gemaal Duiveland, Schouwen-Duiveland
7. Gemaal Loohoek, Tholen
8. Stuw Scherpenissepolder (koppeling KRW-waterlichaam met Natuurgebied Scherpenissepolder)

#### Methode

De monitoringsmethode was bij alle vispassages gelijk. Door middel van een fijnmazige fuik achter de vispassage is alle gepasseerde vis opgevangen. Iedere drie dagen zijn de vangsten geteld en gemeten. De monitoring werd uitgevoerd door een beroepsvisser. De periode van monitoren vond plaats van ongeveer 1 maart tot 1 juli, maar varieerde in kleine mate per vispassage.

#### Resultaten

De effectiviteit van de vispassage wordt beoordeeld aan de hand van de gevangen doelsoorten. De doelsoorten kunnen per vispassage verschillen. Voor alle passages geldt dat de doelsoorten aangetroffen zijn, al gebeurde dit niet overal in dezelfde mate.

De vier belangrijkste doelsoorten zijn driedoornige stekelbaars, glasaal en paling, brakwatergrondel en bot. Bij alle gemonitorde vispassages zijn deze doelsoorten gepasseerd. De grootste hoeveelheden betroffen glasaal en driedoornige stekelbaars. Bot is van deze vier in de kleinste hoeveelheden gepasseerd.

De spiering geldt als extra mogelijke doelsoort voor de vispassages in Zeeland. Deze is enkel aangetroffen bij de vispassages Poppekinderen en Maelstede. Verder stroomopwaarts komt deze soort niet voor, omdat het water dan te zoet wordt.

Voor de vispassages langs de stuwen geldt dat alle voorkomende standvis moet kunnen passeren. Deze soorten kunnen dus verschillen per passage, omdat de visstand per locatie verschilt. De vispassage langs stuw Boogerdweg ligt in sterk brak water. De voorkomende vissoorten hier zijn paling, glasaal, brakwatergrondel, driedoornige stekelbaars en bot. Al deze soorten zijn gepasseerd, in verschillende lengteklassen. De vispassage bij stuw Scherpenissepolder bevindt zich ook in sterk brak water en is geschikt voor glasaal en driedoornige stekelbaars. Beide soorten zijn gepasseerd. De vispassages bij stuw Buthduiker en Bieweg liggen in licht brak water. Bij deze vispassages zijn alle voorkomende standvissen zoals paling, pootaal, karper, voorn, driedoornige stekelbaars en alver in verschillende lengteklassen gepasseerd.

Geconcludeerd kan worden dat de gemonitorde vispassages geschikt zijn voor de doelsoorten en dus goed functioneren. Alle doelsoorten zijn gepasseerd in verschillende formaten.

### 3.2.3 Voortgang natuurvriendelijke oevers

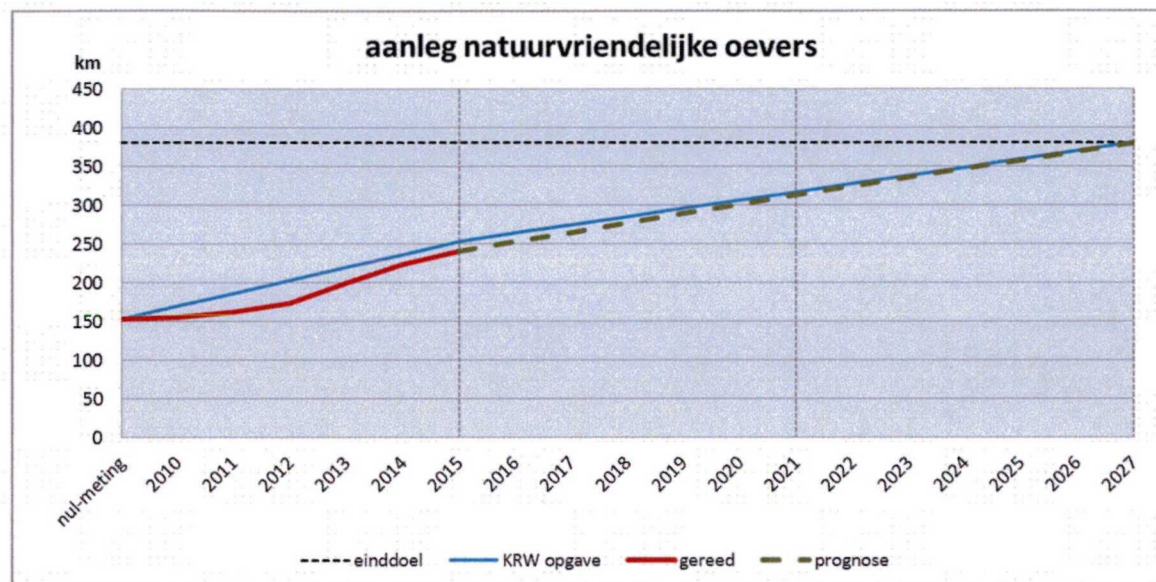
Tabel 6 Voortgang aantal kilometers natuurvriendelijke oevers aangelegd per jaar in de eerste planperiode.

	Totaal aantal kilometer natuurvriendelijke oevers aangelegd in						
	nulmeting (2009)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Per jaar	-	2	7	12	26	24	17
Totaal	153	155	162	174	200	224	241

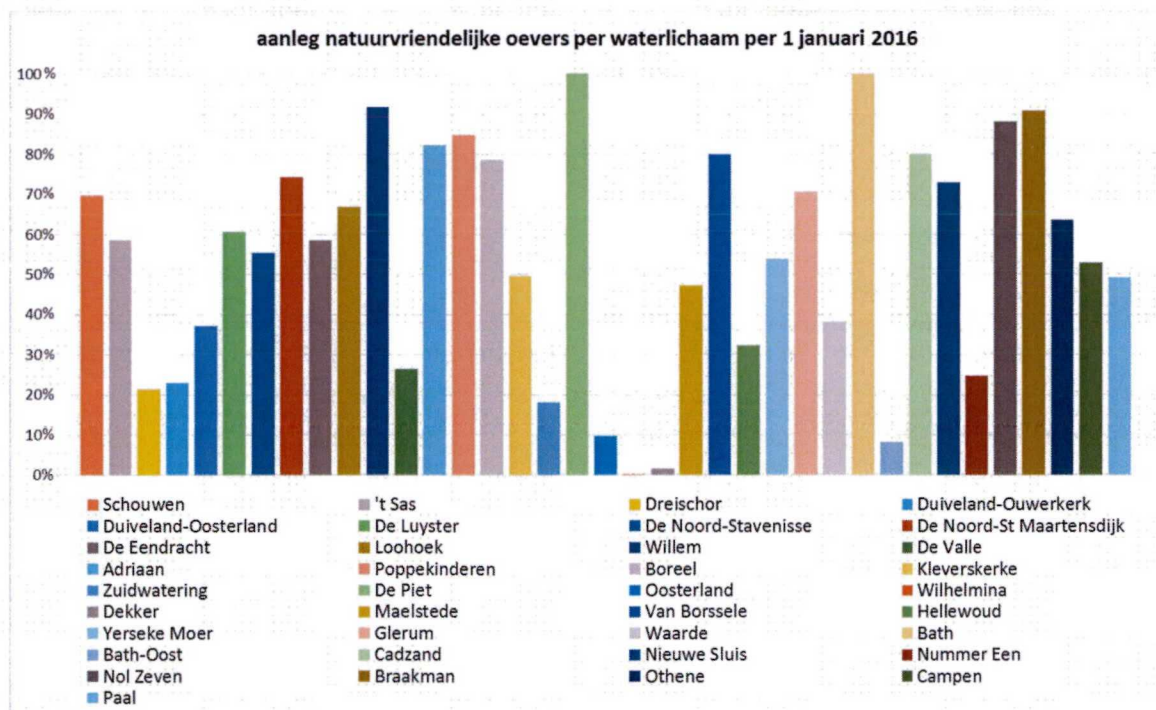


Tabel 7 Planning aan te leggen kilometers natuurvriendelijke oevers tot en met 2027.

	Planning aantal kilometer natuurvriendelijke oevers aangelegd in											
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Per jaar	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11
Totaal	253	265	277	289	301	313	324	336	347	358	370	381



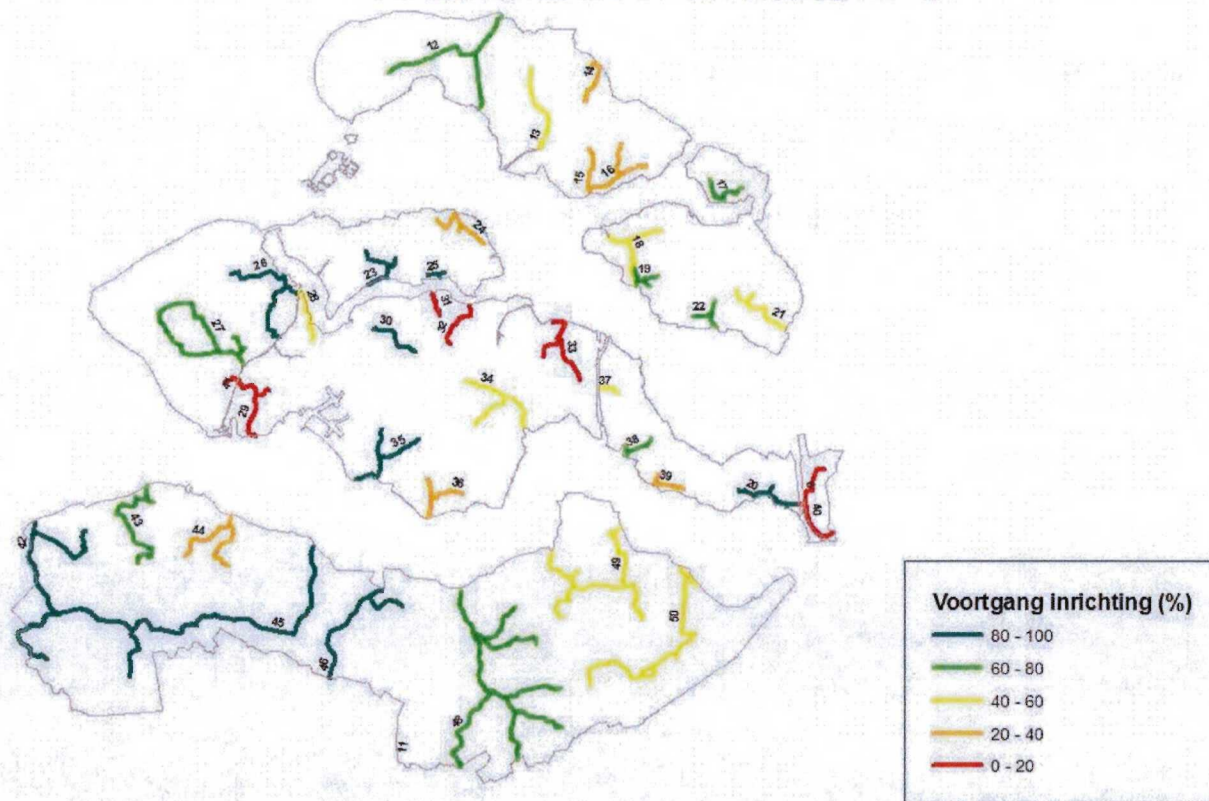
Figuur 7 Voortgang aanleg natuurvriendelijke oevers



Figuur 8 Voortgang aanleg natuurvriendelijke oevers per waterlichaam, situatie op 1 januari 2016.



Voortgang uitvoering natuurvriendelijke oevers per oppervlaktewaterlichaam (1 januari 2016)



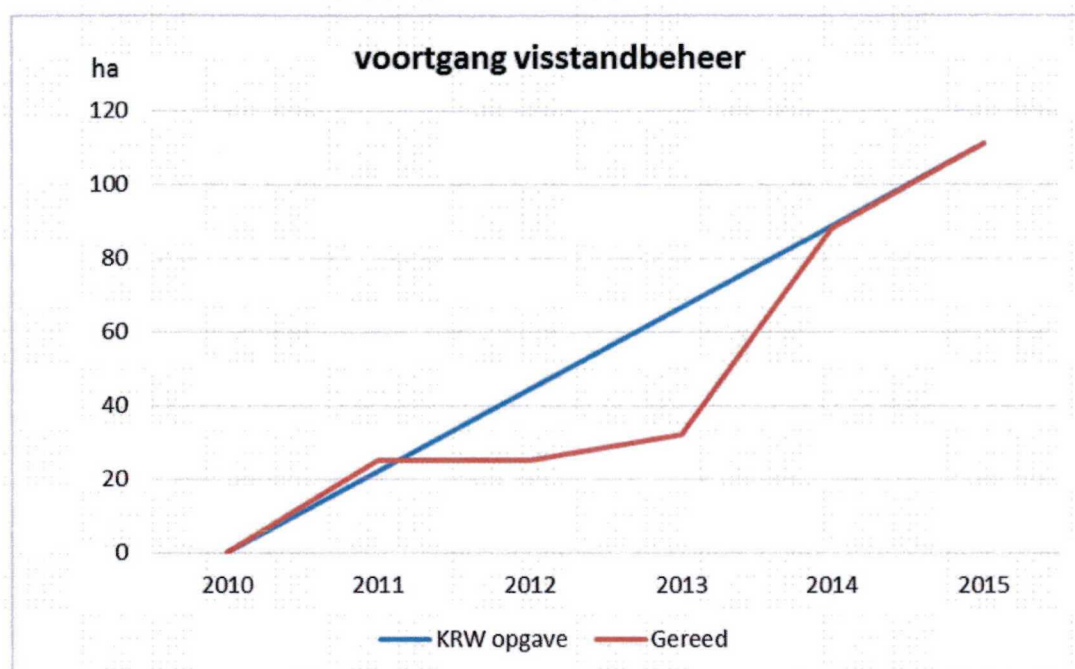
**Figuur 9** Voortgang uitvoering natuurvriendelijke oevers per oppervlaktewaterlichaam, situatie op 1 januari 2016. 12 Schouwen, 13 't Sas, 14 Dreischor, 15 Duiveland - Ouwerkerk, 16 Duiveland - Oosterland 17 De Luyster, 18 De Noord - Stavenisse, 19 De Noord - Sint-Maartensdijk, 20 De Eendracht - Noord, 21 De Eendracht - Zuid, 22 Loohoek, 23 Willem, 24 De Valle, 25 Adriaan, 26 Oostwatering, 27 Boreel, 28 Kleverskerke, 29 Zuidwatering, 30 De Piet, 31 Oosterland, 32 Wilhelmina, 33 Dekker, 34 Maelstede, 35 Van Borssele, 36 Hellewoud, 37 Yerseke Moer, 38 Glerum, 39 Waarde, 40 Bath, 42 Cadzand, 43 Nieuwe Sluis, 44 Nummer 1, 45 Nol Zeven, 46 Braakman, 47 Westelijke Rijkswaterleiding, 48 Othene, 49 Campen, 50 Paal

### 3.2.4 Voortgang visstandbeheer

**Tabel 8** Voortgang realisatie visstandbeheer per jaar.

Totale opgave tot 2015	Visstandbeheer gerealiseerd per					
	01-01-2010 (0-meting)	01-01-2011	01-01-2012	01-01-2013	01-01-2014	01-01-2015
111 ha	0 ha	25 ha	25 ha	32 ha	88 ha	111 ha





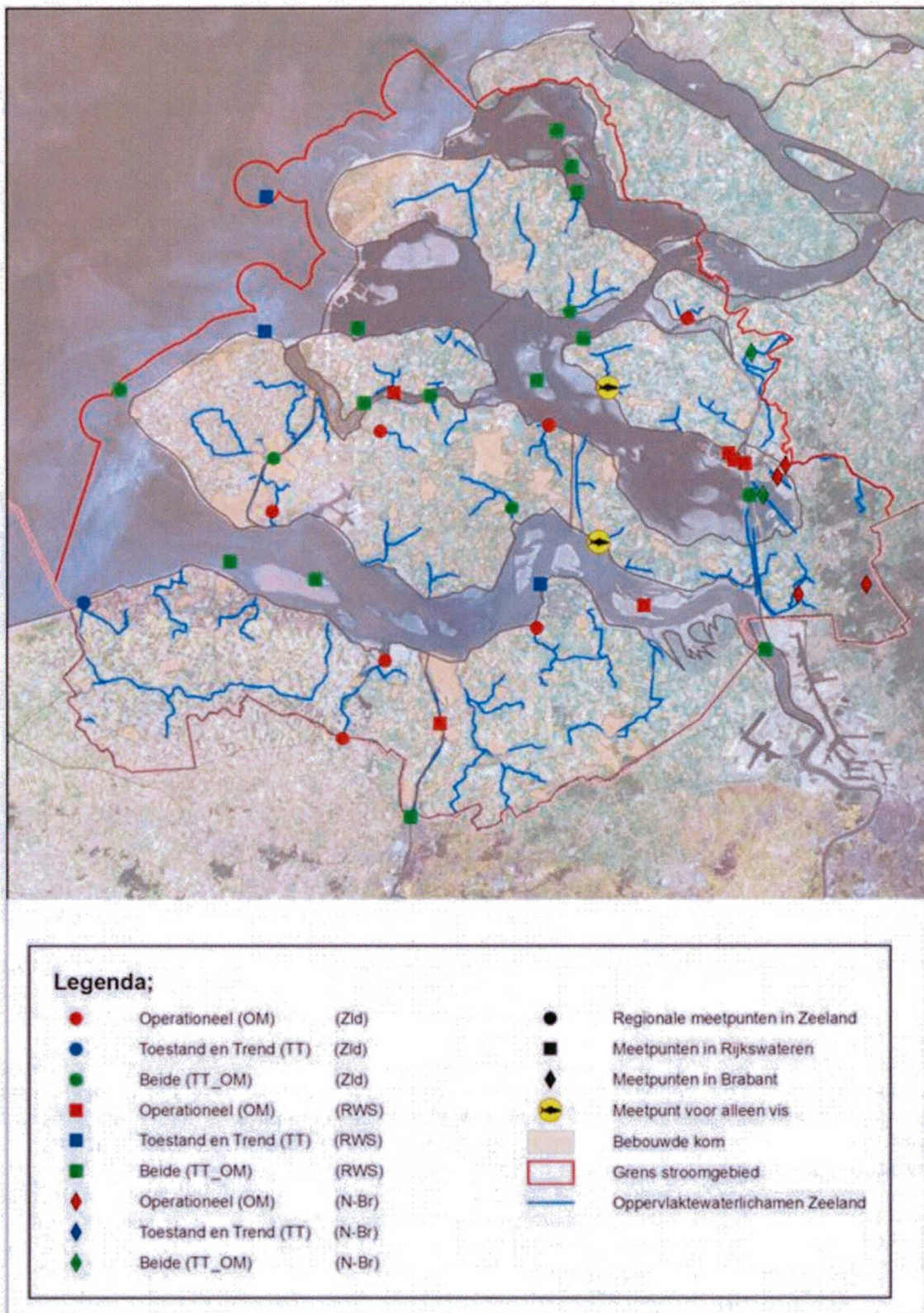
Figuur 10 Voortgang visstandbeheer

### 3.2.5 Effecten van ecologische maatregelen op niet-KRW-natuur

Het waterschap realiseert flauwe- of natuurvriendelijke oevers gericht op de toename van de biodiversiteit in het watercompartiment. Oever- en waterplanten profiteren hiervan door de vergrote variatie aan groeimogelijkheden. Macrofauna profiteert hier vervolgens van doordat de aanwezigheid van vegetatie zorgt voor schuilmogelijkheden en voedsel. Voor vissen vormt deze met vegetatie begroeide oever het schuil-, paai- en/of opgroeigebied.

Een natuurvriendelijke oever is echter niet alleen van belang voor de na te streven water- of KRW doelen, maar biedt ook een leefgebied voor land gebonden (agrarische) natuur. Na inrichting van de oevers zal het grootste deel van de ontstane begroeiing rechtstreeks in contact staan met het water. Een deel van de oever zal echter jaarrond droog staan of enkel overstroomt als sprake is van een grote waterafvoer vanwege extreme (langdurige) neerslag. In deze drogere zone kunnen onder andere planten en dieren gaan voorkomen. Vaak gaat het dan om algemene watergebonden insecten zoals libellen en/of vogels. Ook kunnen bredere natuurvriendelijke oevers fungeren als stapsteen binnen ecologische verbindingzones. Deze verbindingzones dienen als wegen voor dieren en planten en zijn gesitueerd tussen twee verschillende natuurgebieden. De effecten van natuurvriendelijke oevers op landgebonden soorten zijn geen KRW indicatoren en worden dan ook niet actief gemonitord. Wel is op basis van waarnemingen bekend dat deze oevers een positieve invloed hebben op de algemene biodiversiteit. Ook zijn resultaten beschikbaar uit de monitoring van Zeeuwse faunapassages die in het kader van het Rijksprogramma meerjarige ontsnippering of de aanleg van het provinciaal natuurnetwerk zijn gerealiseerd. Verschillende vogelsoorten en zoogdieren (waaronder egel, hermelijn en verschillende muisensoorten) bleken gebruik te maken van de faunapassages langs waterlopen en dus redelijkerwijs ook van de nabij gerealiseerde natuurvriendelijke oevers.





Figuur 11 Monitoringsmeetnet Kaderrichtlijn Water



### 3.3 Voortgang toestand oppervlaktewaterlichamen eerste planperiode

Een planperiode voor de Kaderrichtlijn Water heeft een looptijd van zes jaar. De toestand van waterlichamen wordt voorafgaand aan en aan het einde van een planperiode bepaald, waardoor het mogelijk wordt om de effecten van maatregelen te kwantificeren. Maatregelen hebben doorgaans na uitvoering nog geen direct effect op de ecologische toestand van wateren. De weergegeven toestand van oppervlaktewaterlichamen in deze voortgangsrapportage is gebaseerd op gegevens tot en met 2014. Deze verplichte toestandbeoordeling 2014 van de Kaderrichtlijn Water is gebruikt bij de voorbereiding van de komende planperiode 2016-2021.

De toetsing van de Kaderrichtlijn Water werkt volgens het one-out/all-out principe (behalve voor nutriënten). Hierbij geldt dat als één stof of één parameter niet voldoet, het waterlichaam in het eindoordeel ook niet voldoet aan een goede toestand. De watertoestand wordt in tabellen weergegeven als momentopname waarbij de toestand in 2009 is uitgezet tegen de toestand in 2015. De watertoestand is gebaseerd op het gemiddelde van de laatste drie metingen in de periode voor 2009 respectievelijk 2015.

Toestand waterlichaam	Voortgang realisatie nvo's per 01-01-2016	vis		macrofyten		macrofauna		algen		fosfaat		stikstof		specifieke verontreinigende stoffen	specifieke verontreinigende stoffen	totaal ecologie	totaal ecologie	totaal chemie	totaal chemie
Adriaan	82%					*	*							*	*	*	*	*	*
Bath	100%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Bath-Oost	8%	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Boreel	79%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Borssele	80%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Dekker	2%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Dreischor	21%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Duiveland-Oosterland	37%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Duiveland-Ouwerkerk	23%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
De Eendracht	59%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Glerum	71%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Hellewoud	32%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Kanaal door Walcheren	-			-	-	*	*	*	*					-	-	*	*	*	*
Kleverskerke	50%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Loohoek	67%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
De Luyster	61%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Maelstede	47%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Oosterland	10%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
De Piet	100%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*
Poppekinderen	85%					*	*	*	*					*	*	*	*	*	*



Toestand water- lichaam	Voortgang realisatie nvo's per 01-01-2016	vis		macrofyten		macrofauna		algen		fosfaat		stikstof		specifieke verontreinigende stoffen		specifieke verontreinigende stoffen		totaal ecologie		totaal chemie	
't Sas	59%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Schouwen	70%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
De Noord - Sta- venisse	55%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
De Noord - St Maartensdijk	74%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
De Valle	27%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Waarde	38%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Wilhelmina	0%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Willem	92%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Yerseke	54%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Zuidwatering	18%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Braakman	91%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Cadzand	80%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Campen	53%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Nol Zeven	88%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Nummer Een	25%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Nieuwe Sluis	73%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Othene	64%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje
Paal	49%	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje	oranje

Grijs = toestand, 2009, wit = toestand 2010-2015. \* = beheerdersoordeel waterschap, - = n.v.t.

#### Legenda:

- Chemie: ■ blauw = goed/voldoet, ■ rood = niet goed/voldoet niet
- Ecologie: ■ blauw = zeer goed, ■ groen = goed/voldoet, ■ geel = matig,  
■ oranje = ontoereikend, ■ rood = slecht/voldoet niet

### 3.4 Conclusie

#### 1. Voortgang eerste planperiode

- De uitvoering van fysieke maatregelen (natuurvriendelijke oevers, vispassages en visstandbeheer) voor de eerste planperiode van de Europese Kaderrichtlijn Water ligt op schema.
- Het waterschap heeft op 1 januari 2016 totaal 88 km natuurvriendelijke oevers gerealiseerd als resultaat van de eerste KRW planperiode 2009-2015. De totale opgave voor het realiseren van natuurvriendelijke oevers tot 2027 is 381 km. Hiervan is 241 km aan het eind van 2015 door het waterschap gerealiseerd. De inzet is gericht op 100% realisatie.
- Het waterschap heeft op 1 januari 2016 in totaal 20 vispassages gerealiseerd als resultaat van de eerste KRW planperiode 2009-2015. De eerdere opgave van 31 vispassages is op basis van de planvormingstrajecten 'Planvorming Wateropgave' bijgesteld naar 20 vispassages. De motive-



ring hiervoor betreft een aantal vispassages die gelokaliseerd zijn in watergangen die gedurende een deel van het jaar droogvallen en een aantal locaties die op een andere wijze (herziene oppervlaktewaterpeilen) voor vis bereikbaar zijn geworden.

#### 2a. Voortgang ecologische toestand oppervlaktewaterlichamen

- Monitoring van vispassages wijst uit dat dergelijke maatregelen effect hebben en dat deze geschikt zijn voor de KRW doelsoorten.
- Circa 8% van de waterlichamen is van een ontoereikende toestand naar een matige toestand gegaan.
- Circa 5% van de waterlichamen is verbeterd van een slechte naar een ontoereikende ecologische toestand, een lichte verbetering ten opzichte van 2009.
- Geen van de waterlichamen is van een matige ecologische toestand naar een goede ecologische toestand gegaan.
- Circa 73% van de waterlichamen is ten opzichte van 2009 niet verbeterd.
- Circa 14% is achteruitgegaan ten opzichte van 2009.
- Alle waterlichamen laten ten opzichte van 2009 een verbetering zien in relatie tot totaal-stikstof (totaal-N), specifiek:
  - Circa 95% voldoet in 2015 aan de norm van 3,3 mg/l totaal-stikstof.
  - Circa 5% voldoet in 2015 niet aan de norm, ten opzichte van 97% in 2009.

#### 2b. Voortgang chemische toestand oppervlaktewaterlichamen

- 100% van de waterlichamen voldoet aan de normering voor prioritair stoffen. Naar verwachting wordt ook in de waterlichamen waar (nog) niet is gemeten aan de norm voldaan.
- Geen van de waterlichamen voldoet de normering voor specifieke verontreinigende stoffen.

### 3.5 Bespreking

#### 1. Voortgang

- Natuurvriendelijke oevers: Realisatie is afhankelijk van grondverwerving (op basis van vrijwilligheid).
- Vispassages: Zoet-zout vispassages zijn kostbare maatregelen, omdat deze door de waterkering moeten worden aangelegd. Monitoring heeft uitgewezen dat de vispassages die worden aangelegd goed functioneren en geschikt zijn voor de doelsoorten in de betreffende waterlichamen.
- Ingeschat wordt dat eind 2027 de totale opgave wordt gerealiseerd.
- Visstandbeheer: Doelrealisatie is gehaald.

#### 2a. Ecologische toestand oppervlaktewaterlichamen

- De totale inrichtingsopgave voor de Kaderrichtlijn Water dient pas eind 2027 gereed te zijn.
- Ecologische effecten zijn pas zichtbaar na minimaal 5 jaar na realisatie van de inrichtingsmaatregelen.
- De ecologische toestand is ook afhankelijk van factoren als klimatologische aspecten, het generieke waterbeleid c.q. de negatieve effecten van normoverschrijding door specifieke chemische stoffen.

#### 2b. Chemische toestand oppervlaktewaterlichamen

- In alle waterlichamen is sprake van overschrijding van de norm voor specifiek verontreinigende stoffen vanwege de aanpassing van de normering van stoffen en de aanvulling met nieuwe stoffen op basis van een E.U. besluit.
- De overschrijding wordt vooral veroorzaakt door gewasbeschermingsmiddelen: imidacloprid (imdcpl). Bronnen voor imidacloprid zijn af- en uitspoeling van landbouwgronden.
- Landelijk is vanuit verschillende invalshoeken aandacht voor de problematiek rondom de normoverschrijdingen. Door de regio wordt aangenomen dat de doorwerking van het generieke beleid de overschrijdingen terugdringt c.q. oplost. De Rijksnota 'Gezonde groei, duurzame oogst' (2<sup>e</sup> nota duurzame gewasbescherming) uit 2011 beschrijft de ambitie om deze overschrijdingen in het water terug te dringen. Uiterlijk 2023 moet voldaan zijn aan alle (inter)nationale eisen



op het gebied van onder andere milieu- en water. Tevens zijn genoemde knelpunten in de door het Rijk opgestelde Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoet water benoemd tot prioriteit en grijpt het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer van LTO-Nederland aan op de problematiek.

### **3.6 Maatregelen tweede KRW planperiode**

De maatregelen die in de tweede planperiode (2016-2021) uitgevoerd moeten worden zijn:

- Aanleg van 13 vispassages.
- Aanleg van 71,5 km natuurvriendelijke oever.
- Uitvoeren van 121,3 ha visstandbeheer.

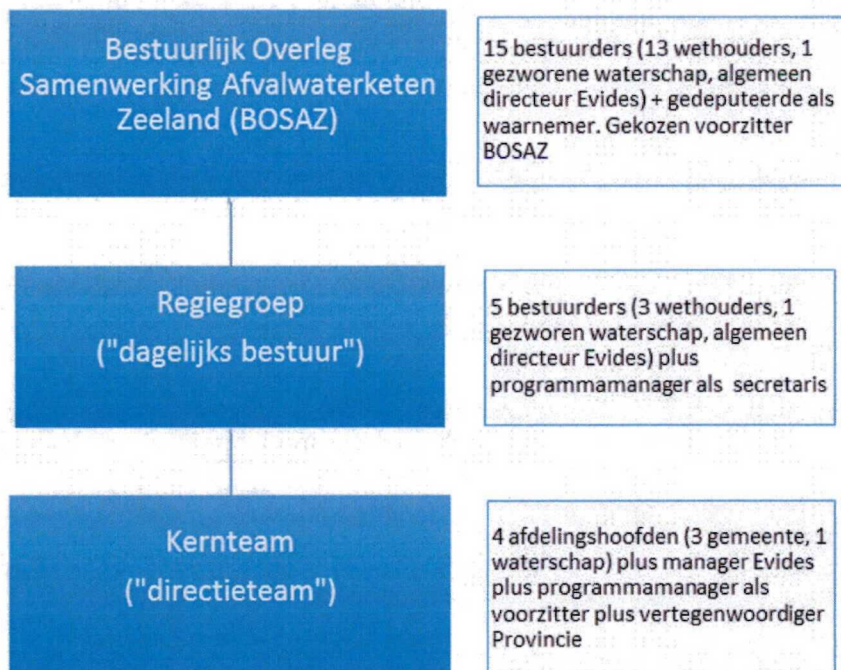
## 4 Waterketen en water in de stad

### 4.1 Voortgang Samenwerking in de Afvalwaterketen (SAZ+)

#### Doel en vorm SAZ+

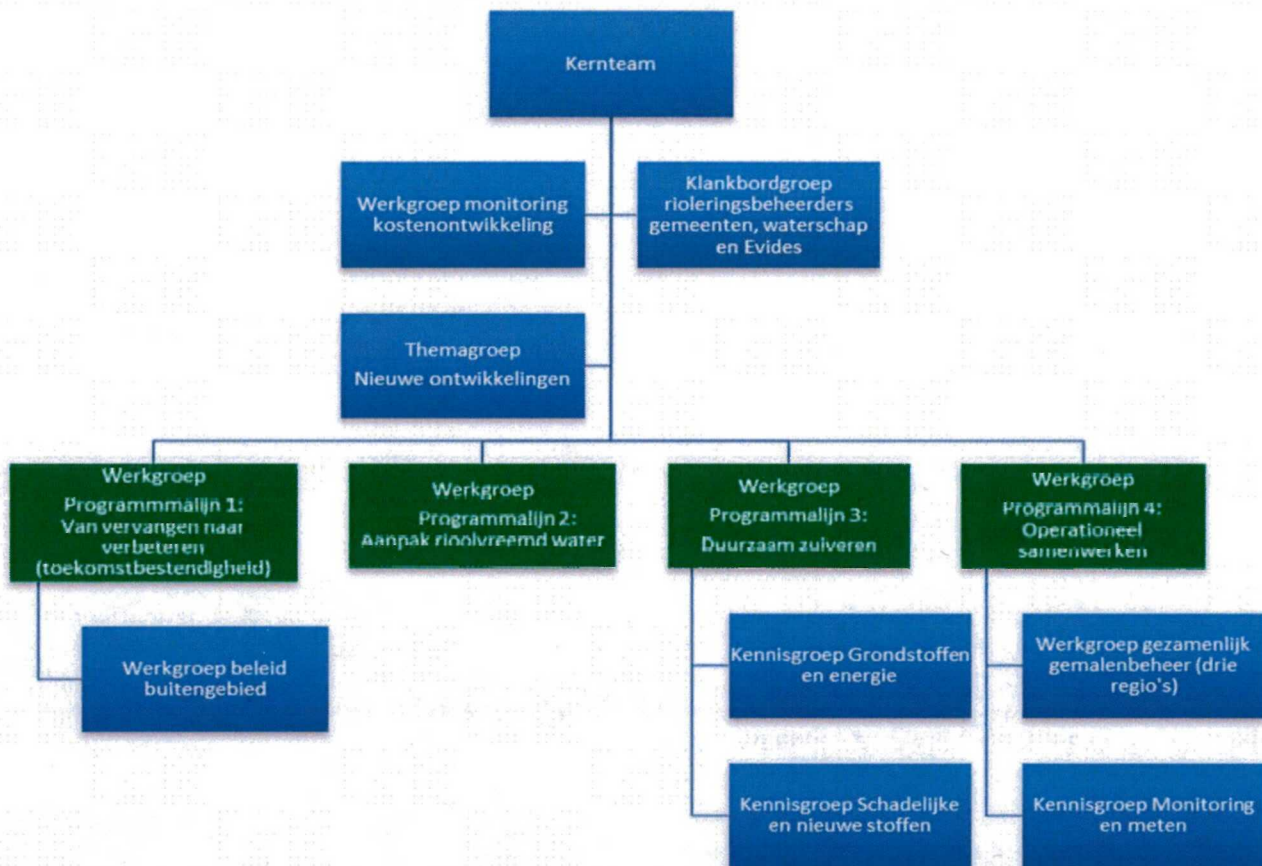
In het Bestuursakkoord Water (BAW) van april 2011 hebben provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven afspraken gemaakt om te komen tot een doelmatiger waterbeheer in Nederland. Onderdeel van het akkoord is het komen tot een doelmatiger beheer van de afvalwaterketen. De verwachte stijging van de jaarlijkse kosten voor de afvalwaterketen in Nederland van € 2,4 miljard in 2010 tot ruim € 3 miljard in 2020 moet worden gereduceerd met € 380 miljoen. Die reductie van de *kostenstijging* moet gelijktijdig worden gerealiseerd met het verbeteren van de *kwaliteit* van de taakuitoefening en het reduceren van de *kwetsbaarheid* van de taakuitoefening. Kortweg wordt er gesproken over het realiseren van de 3 "K's".

In Nederland zijn er circa 50 samenwerkingsverbanden voor de afvalwaterketen ontstaan, die gezamenlijk de reductie van de kostenstijging van € 380 miljoen moeten realiseren. Eén van die samenwerkingsverbanden is de Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ). In maart 2013 hebben de dertien Zeeuwse gemeenten en het waterschap de overeenkomst voor de samenwerking in de afvalwaterketen in Zeeland getekend. Op 20 juni 2014 is vervolgens waterbedrijf Evides formeel toegetreden tot de SAZ om indachtig het BAW op waterketenniveau te gaan werken aan het vergroten van de doelmatigheid. Vanaf dat moment is de SAZ gewijzigd in Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland (SAZ+). Door samen te werken willen de dertien Zeeuwse gemeenten en het waterschap de afvalwaterketen beheren als ware sprake van één systeem en één organisatie. Evides wil hier een bijdrage aan leveren om mogelijkheden en mogelijke synergie te verkennen.



Figuur 12 SAZ+ bestuurlijke structuur





Figuur 13 SAZ+ Ambtelijke structuur

Uiteindelijk zal de SAZ+ een bijdrage moeten leveren aan de doelstellingen van het BAW. Naast het borgen van de kwaliteit en het verminderen van de kwetsbaarheid zal de SAZ+ in 2020 ruim € 12 miljoen (prijspeil 2013) moeten bijdragen aan de € 380 miljoen die landelijk moet worden bereikt. Hierbij mogen de in de periode 2000-2013 in Zeeland al gerealiseerde besparingen op de kosten voor de afvalwaterketen (€ 4 miljoen) worden meegenomen. Er moet dus in de Zeeuwse afvalwaterketen nog € 8 miljoen worden bespaard.

De Provincie fungeert overeenkomstig landelijke afspraken als toezichthouder van de SAZ+. Om deze rol uit te kunnen oefenen is de Provincie betrokken bij het proces maar maakt zij er slechts als waarnemer/ adviseur deel van uit.

#### Realisatie besparingsopgave

De besparingsopgave van nu nog € 8 miljoen wordt middels de volgende vier programmalijnen gerealiseerd.

##### 1. Nieuw beleid 'van vervangen naar verbeteren'

Door gezamenlijk nieuw beleid voor toekomstbestendigheid te formuleren, wordt ingezet op een strategie 'van vervangen naar verbeteren'. Dit houdt in dat er meer gemeentelijke rioolstelsels zullen worden verbeterd in plaats van te worden vervangen. Dit levert een besparing op van € 8 miljoen. Om het stedelijk gebied klimaat- / toekomstbestendig te maken zijn extra investeringen nodig van € 4 miljoen, waardoor het nieuwe beleid 'van vervangen naar verbeteren' uiteindelijk resulteert in een besparing van € 4 miljoen/ jaar.



## 2. Aanpak rioolvreemd water

Jaarlijks wordt de Zeeuwse afvalwaterketen met circa 15 miljoen m<sup>3</sup> rioolvreemd water belast (dat is circa 1/3 van de totale belasting!). Dit beïnvloedt het functioneren van het systeem in negatieve zin, maar brengt ook extra kosten met zich mee. Voor de aanpak van dit probleem wordt nieuw beleid geformuleerd. Uitgaande van bijvoorbeeld het doel om 30% van het rioolvreemde water van het afvalwatersysteem te hebben verwijderd in 2020, levert dit een besparing op van € 1 miljoen/ jaar.

## 3. Nieuw beleid 'duurzaam zuiveren'

In het kader van deze programmalijn wordt nieuw beleid geformuleerd op gebied van 'duurzaam zuiveren'. De vraag die moet worden beantwoord, is hoeveel energie en hoeveel grondstoffen er zullen worden teruggewonnen. De hiermee gemoede besparingsopgave bedraagt € 2 miljoen/ jaar.

## 4. Operationeel samenwerken.

In 2015 zijn de eerste resultaten van deze programmalijn reeds zichtbaar geworden. In elk van de drie zuiveringsregio's in Zeeland is inmiddels één uniform gemaalbesturingsstelsel operationeel met in elk van de drie regio's één hoofdpst. Ook bestaat er al een mogelijkheid om de systemen van de gemeenten en het waterschap met elkaar te laten 'communiceren'. Uitwerking van de voorziene maatregelen moet in 2020 uiteindelijk tot een financieel voordeel leiden van € 1 miljoen/ jaar.

Alle acties die de komende tijd in het kader van deze vier programmalijnen worden uitgevoerd, zijn, inclusief een planning, in het Programma SAZ+ 2015 - 2020 opgenomen. Dit programma is in 2015 vastgesteld.

### **Beoordeling externe visitatiecommissie**

In het kader van het landelijke Bestuursakkoord Water (BAW) uit 2011 is om de voortgang in de regio's te bewaken een onafhankelijke visitatiecommissie ingesteld onder leiding van Carla Peijs. In het voorjaar van 2015 heeft de commissie haar definitieve rapport uitgebracht. Over de voortgang die de regio Zeeland (SAZ+) op het vlak van samenwerking in de (afval)waterketen maakt, was de commissie 'zeer positief'. Met waardering had de commissie kennis genomen van de formele toetreding van Evides tot de SAZ+. Voorts had de commissie waardering voor 'het feit dat de Zeeuwse regio de uitdaging had aanvaard om haar ambitieniveau te verhogen en een meer dan gemiddelde bijdrage te leveren aan de realisatie van de landelijke besparingsdoelstelling van 380 miljoen euro. De commissie gaf aan er vertrouwen in te hebben dat 'de regio haar besparingsambitie in balans met de k's van kwaliteit en kwetsbaarheid zal kunnen realiseren'.

### **Behaalde resultaten SAZ+ in 2014 (bron: jaarverslag SAZ+ 2014)**

- De realisatie van één gemaalbesturingsstelsel in Zeeuws-Vlaanderen, De Bevelanden en Walcheren/ Schouwen-Duiveland;
- De mogelijkheid om in de gemaalbesturingsstelsels van het waterschap en de gemeenten te kunnen kijken;
- De realisatie van een instrument om de jaarlijkse kosten van de (afval)waterketen te monitoren;
- Een besluit van het BOSAZ over de toetreding van Evides.

### **Behaalde resultaten SAZ+ in 2015 (bron: jaarplan SAZ+ 2015)**

- Een Programma SAZ+ 2015 - 2020 waarin gedetailleerd alle activiteiten incl. planning zijn opgenomen die in het kader van de vier programmalijnen worden uitgevoerd om aan besparingsopgave invulling te geven;
- Redeneertrant 'toekomstbestendige waterhuishouding in bebouwd gebied' opgesteld en begin gemaakt met implementatie;
- Een plan van aanpak opgesteld voor 'rioolvreemd water';
- Een overeenkomst gesloten tussen Waterschap Scheldestromen en Evides voor de verwerking van zuiveringslib van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Sloe op een rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap.



## 4.2 Voortgang stedelijke waterplannen

Met het opstellen en uitvoeren van stedelijke waterplannen (SWP) pakken de gemeenten en het waterschap het waterbeheer in stedelijk gebied gezamenlijk en integraal aan. Hierbij wordt een adequate bescherming tegen (grond)wateroverlast en een verbetering van de watersysteemkwaliteit bereikt.

Tabel 9 Voortgang uitvoering stedelijke waterplannen (per 1 januari 2016)

Stedelijke waterplannen	Actueel SWP	Looptijd	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Borsele	Ja	2011-2014	20-40%	40-60%	60-80%	80-100%
Goes	Nee <sup>2</sup>		100%	100% <sup>3</sup>	100%	100%
Hulst	Ja	2007-2010 (2012) <sup>1</sup>	60-80%	60-80%	60-80%	90-100%
Kapelle	Ja	2012-2016	0-20%	20-40%	40-60%	60-70%
Middelburg	Nee <sup>2</sup>	2004-2008 (2012)	100%	100% <sup>3</sup>	100%	100%
Noord-Beveland	Nee <sup>2</sup>	2008-2012	100%	100%	100%	100%
Reimerswaal	Ja	2007-2012	80-90%	80-90%	80-90%	90-100%
Schouwen-Duiveland	Ja	2007-2015	60-80%	80-90%	90-100%	100%
Sluis	Ja	2007-2010 (2012) <sup>1</sup>	80-100%	80-100%	80-100%	90-100%
Terneuzen	Ja	2007-2010 (2012) <sup>1</sup>	60-80%	60-80%	60-80%	90-100%
Tholen	Ja	2010-2013	20-30%	30-50%	50-70%	70-100%
Veere	Ja	2007-2010 (2013) <sup>1</sup>	80-100%	100%	100%	100%
Vlissingen	Nee <sup>2</sup>		100%	100%	100%	100%

<sup>1</sup> Looptijd SWP1 is formeel voorbij; realisatie projecten ondervindt vertraging. Het opstellen van een nieuw SWP is uitgesteld.

<sup>2</sup> Voor Goes, Vlissingen, Middelburg en Noord-Beveland is SWP1 volledig uitgevoerd.

<sup>3</sup> In Goes en Middelburg lopen nieuwe ad-hoc projecten die qua karakter geheel passen binnen de beleidsdoelen en -afspraken van het oude plan. In overleg is de financiering ervan geregeld op dezelfde wijze als het 'oude' SWP. Voor zowel Goes als Middelburg gaat het echter maar om één project. Omwille van de efficiëntie worden daarom vooralsnog geen nieuwe stedelijke waterplannen voorbereid.

## 4.3 Conclusies

- De samenwerking binnen de afvalwaterketen Zeeland ligt op schema.
- De uitvoering van de stedelijke waterplannen ligt op schema.



## 5 Hoogwaterbescherming

### 5.1 Maatregelen

Op basis van de toetsing van de primaire waterkeringen en kunstwerken van 2010 bleek 391 km (75%) van de 521 km totaal primaire waterkeringen te voldoen aan de norm. De primaire waterkeringen (130 km) die niet aan de norm voldoen, worden als volgt versterkt:

- 78 km wordt aangepakt in lopende waterkeringsprojecten;
- 39 km valt buiten deze projecten: hiervan gaat het bij acht kilometer om (steen)bestorting onder water, uitgevoerd door het Rijk (Rijkswaterstaat Zee en Delta), zestien kilometer is ondergebracht bij Projectbureau Zeeweringen en twee kilometer wordt versterkt door een verbetering van de graskwaliteit op de dijk;
- 13 km is opgenomen voor het Hoogwater Beschermingsplan III (HWBP III). Vooruitlopend hierop heeft het waterschap onderzocht hoe deze vakken versterkt kunnen worden. Op 12 juni 2013 is aan de minister van Infrastructuur en Milieu een eerste programmering van het nieuwe HWBP 2014-2019 overhandigd. De programmering wordt jaarlijks bijgesteld.

Door Projectbureau Zeeweringen wordt uitvoering gegeven aan het versterken van de steenglooiingen. Het projectbureau is een samenwerkingsverband van Rijkswaterstaat en het waterschap.

### 5.2 Voortgang 2014

- In 2014 zijn dijkversterkingswerken uitgevoerd op het deeltraject Waterdunen (Zwakke Schakel West Zeeuws-Vlaanderen) en is de kustversterking Noorderstrand op Schouwen-Duiveland afgerond. Verder zijn voorbereidingen getroffen voor de kustversterking Cadzand.
- In het kader van het HWBP is de dijkversterking Emanuelpolder (nabij Waarde) voorbereid. Eind 2014 zijn voor dit werk de subsidiebeschikkingen ontvangen.
- In 2013 is (piping)onderzoek uitgevoerd in het kader van de voorbereiding van Nationaal Hoogwater Beschermingsplan (HWBP)-projecten. Dit onderzoek is in 2014 gecontinueerd. Het waterschap neemt vanaf 2014 deel aan het onderzoek in de Project Overstijgende Verkenning 'piping' van het HWBP.
- Er is een vijftal Zeeuwse projecten op het HWBP-programma 2014-2019 geplaatst. Deze projecten zijn tevens opgenomen in het projectenboek HWBP 2014. In 2013 is ook input geleverd voor het HWBP programma 2015-2020. Dit programma is in 2014 vastgesteld.
- Ten aanzien van de regionale waterkeringen is in 2013 gestart met een project om te komen tot een normstelling voor de regionale waterkeringen (verantwoordelijkheid Provincie Zeeland). Dit project is in 2014 in nauw overleg met het waterschap voortgezet. De nieuwe normstelling is nog niet vastgesteld en ook de toetsing van regionale waterkeringen aan de normen moet nog uitgevoerd worden.

#### *Projectbureau Zeeweringen*

Door Projectbureau Zeeweringen zijn in 2014 de volgende projecten met een totale lengte van circa 20 kilometer uitgevoerd:

- Polder Vierbannen van Duiveland, Klein Beijerenpolder;
- Haven Burghsluis, Koudekerkse inlaag;
- Slaakdam Prins Hendrikpolder, Krabbenkreekdijk (RWS);
- Anna Vosdijkpolder, Moggershilpolder;
- Nieuwe- Annex Stavenissepolder, Noordpolder;
- Wilhelminapolder, Zandkreekdijk (RWS), Jonkvrouw Anna-, Kats- en Leendert Abraham-polder.

Verder zijn in 2014 de resterende dijkvakken voor 2015 voorbereid.



### 5.3 Voortgang 2015

- In 2015 zijn de werken op de locatie Waterdunen en de kustversterking Cadzand-Bad grotendeels uitgevoerd. Het laatste project wordt gecombineerd met de aanleg van een zeejachthaven en een opwaardering van de ruimtelijke kwaliteit. De oplevering van het totale project is voorzien in de eerste helft 2016.
- Tevens is in 2015 het dijkvak Emanuelpolder versterkt.
- De verplichte nadeelcompensatie ten behoeve van de kustversterking Nolle-Westduin was voorzien in 2013. Op grond van een positieve gerechtelijke uitspraak is in 2015 gestart met de uitvoering.
- In 2015 is gewerkt aan de invulling van de Projectorganisatie Waterveiligheid, een nieuwe samenwerking tussen het waterschap en Rijkswaterstaat.
- Voor de zuidwestkust van Walcheren en de Noordzeekust op Schouwen-Duiveland is in 2015 een inventarisatie uitgevoerd naar cultuurhistorische elementen. Op Tholen is onderzoek uitgevoerd naar kleidiktes op waterkeringen. Het lopende onderzoek van het waterschap naar piping is in 2015 voortgezet.
- In 2014 is gestart met de uitvoering van de maatregelen voor de Waterberging Volkerak Zoommeer. Belangrijk onderdeel hierin is de realisatie van een keermiddel in de haven van Tholen. Hiermee is in 2015 gestart.

#### *Projectbureau Zeeweringen*

Door Projectbureau Zeeweringen zijn in 2015 zes projecten met een totale lengte van 17,5 km uitgevoerd, te weten:

- Zuidhoek Zierikzee/Havenkanaal Oost, Galgepolder tot Haven De Val;
- Havendam St. Annaland, Suzannapolder;
- St. Pieterspolder - Nieuw Olzendepolder;
- Sint Philipsdam Zuid
- Mariapolder, Anna Frisopolder, Jacobapolder, incl. Sophia- en Jacobahaven;
- Hansweert

Met de dijkversterkingen op deze zes trajecten zijn de laatste kilometers van Projectbureau Zeeweringen voltooid. In totaal zijn 325 km dijkbekleding versterkt. Alle dijken in Zeeland voldoen hiermee aan de huidige veiligheidsnorm (1 op 4000).

### 5.4 2016 en verder

In de eerste helft van 2016 is de oplevering van het totale HWBP-2 project 'kustversterking Cadzand-Bad' (kustversterking, ruimtelijke kwaliteit en jachthaven) voorzien. In 2016 zullen drie dijkvakken op Schouwen-Duiveland versterkt worden. In 2017 staat dijkverbetering in Zuid-Beveland West (langs de Westerschelde) gepland. Voor de planning na 2017 is de nieuwe normering en de uitkomst van de nieuwe toetsing in 2017 bepalend. Vanaf 2015 is bij nieuwe projecten hierop al geanticipeerd.

#### 5.4.1 Regionale waterkeringen

Zeeland kent een zeer uitgebreid netwerk van regionale waterkeringen. Deze waterkeringen zijn ooit ontstaan bij het steeds verder inpolderen van Zeeland of als 'kortsluiting' aangelegd bij calamiteiten (dijk- en oevervallen). Het merendeel van deze dijken keert op dit moment geen water meer, dit zijn de compartimenteringsdijken ofwel 'droge' keringen. Deze keringen hebben alleen een functie (water keren) als bij een primaire kering of een 'natte' regionale kering een dijkdoorbraak plaats vindt.

Het waterschap inspecteert de regionale waterkeringen nu alleen voor de kunstwerken. Ook wordt binnen de dagelijkse routine op en rond regionale waterkeringen toegezien op de naleving en juiste toepassing van verleende vergunningen en regels van de Keur. De werking van de afsluiting van de kunstwerken wordt gegarandeerd door het uitvoeren van klein en groot onderhoud en de jaarlijkse inspecties.



In 2010 heeft toetsing van de regionale waterkeringen plaats gevonden. Hieruit blijkt dat iets meer dan 50% van de regionale waterkeringen voldoet aan de huidige norm.

In 2020 zal de provincie in overleg met het waterschap het herziene stelsel van regionale waterkeringen met de bijbehorende nieuwe normen vaststellen. Via het project Normering Regionale Waterkeringen (NRW) wordt de komende jaren voor elke dijkkring een zo optimaal mogelijk regionaal stelsel inclusief normering bepaald. Met de voorbereidingen op de nieuwe normering zal er meer inzicht verkregen zijn in het watersysteem en de effecten van een stelselwijziging.

Tabel 10 Planning Normering Regionale Waterkeringen

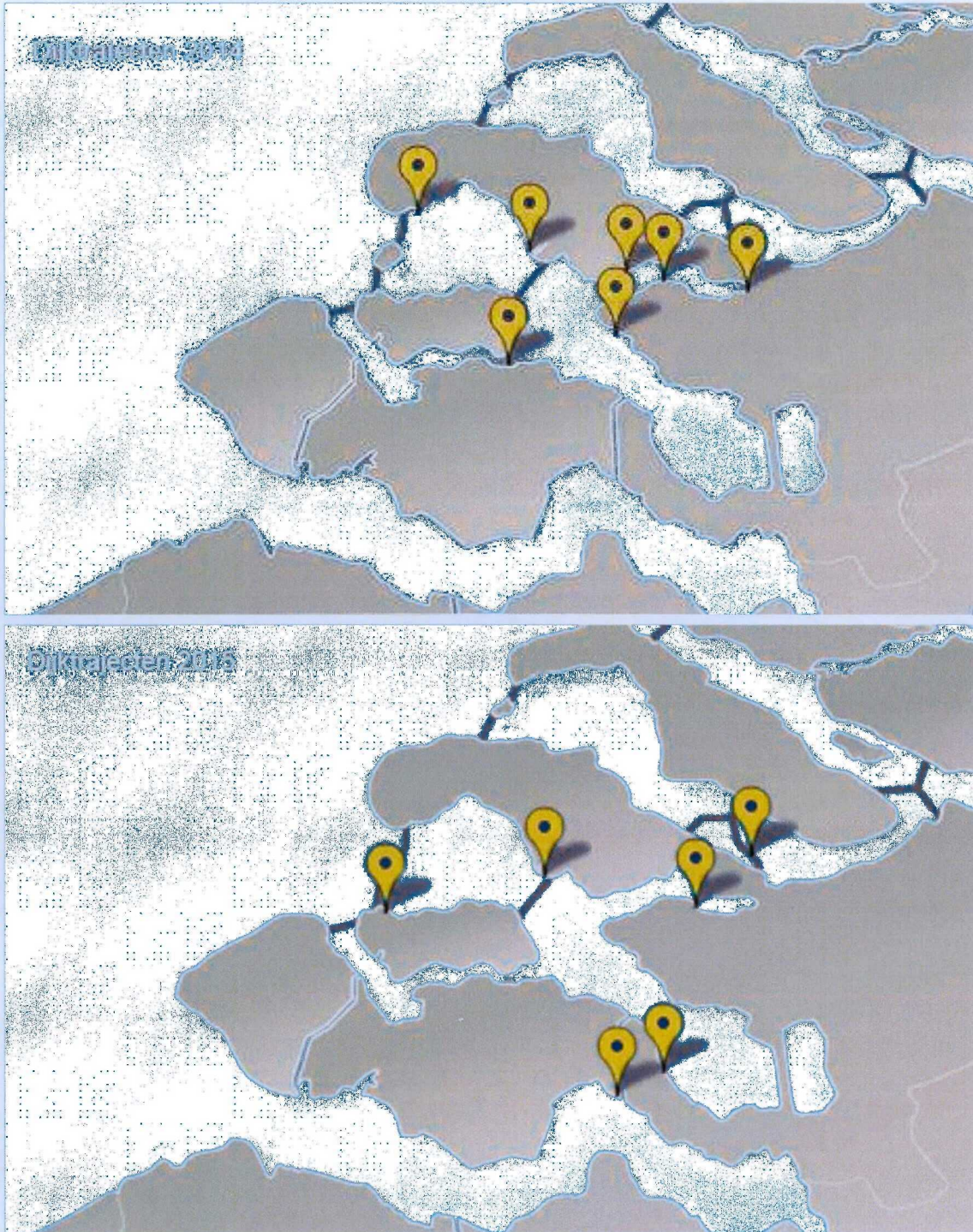
Dijkkring-nummer	Locatie	Periode
28	Noord Beveland	2016
29	Walcheren	2016
30	Zuid Beveland West	2016
31	Zuid Beveland Oost	2017
26	Schouwen Duiveland	2017
27	Tholen, Sint Philipsland	2018
32	Zeeuws Vlaanderen	2019

Het zwaartepunt van de zorg voor de veiligheid tegen overstromingen ligt bij het in stand houden van de primaire waterkeringen. Maar in de herziening van het stelsel wordt ingezet op 'meerlaagsveiligheid' waarbij er naast overstromingen ook naar ruimtelijke ordening en evacuatie gekeken wordt. Samen met regionale overheden en organisaties wordt er naar eventuele aanpassingen van het stelsel gekeken. De provincie kan dan, in overleg met het waterschap, beslissen om het stelsel aan te passen. Hiervoor zal een kosten-baten analyse worden uitgevoerd.

## 5.5 Conclusie

De uitvoering van dijkversterkingen loopt op schema.





Figuur 14 Overzicht locaties dijkversterkingen 2014 en 2015 (Bron: [www.zeeweringen.nl](http://www.zeeweringen.nl))



## Bijlage 1 - Bepaling maatregelen wateroverlast

Om het hele beheergebied integraal op orde te brengen wordt per deelgebied een watergebiedsplan opgesteld. Het onderliggende traject voor de totstandkoming van een watergebiedsplan vormt de zogenaamde Planvorming Wateropgave (PWO) van het waterschap. In de PWO werken belanghebbenden uit de streek samen met het waterschap aan een maatregelenpakket om knelpunten in het watersysteem te verhelpen. Uitgangspunt is het zo veel mogelijk voorkomen van een overschot of een tekort aan water onder normale en extreme omstandigheden en het bereiken van een goede waterkwaliteit (eisen Kaderrichtlijn Water). Ook wordt daarbij een nieuw peilbesluit voorbereid. Een peilbesluit geeft aan wat de waterpeilen voor het gebied worden die het waterschap na zal streven of handhaven. In de praktijk blijkt de planvormingsfase veel tijd te kosten. Het gaat hierbij met name op de noodzakelijke uit te voeren gebiedsanalyses en het verkrijgen van draagvlak voor maatregelen. De investering in het creëren van draagvlak betaalt zich terug tijdens de uitvoering van de maatregelen.

In een watergebiedsplan zijn als resultaat van de planvorming alle kwantiteits- en kwaliteitsmaatregelen opgenomen voor het op orde brengen van het watersysteem binnen een bepaald (afwaterings)gebied. De watergebiedsplannen met maatregelen en kosten worden vastgesteld in de Algemene Vergadering van het waterschap. Maatregelen die bijvoorbeeld door het waterschap worden ingezet voor het voorkomen van wateroverlast (WB21) zijn: water vasthouden, de aanleg van extra berging in wattergangen (meestal in de vorm van brede flauwe oevers), vergroting van de gemaalcapaciteit en het maken van afwateringskoppelingen tussen deelgebieden.

In de gebieden waarvoor nog geen watergebiedsplan is vastgesteld worden vooruitlopend daarop geen-spijt-maatregelen uitgevoerd door het waterschap. Vandaar dat er in gebieden zonder vastgesteld waterplan toch al sprake is van voortgang in de uitvoering.

### Aantal watergebiedsplannen

Het beheergebied is opgedeeld in vijftien deelgebieden: Sint Philipsland, Maelstede-Dekker, Noord-Beveland, Schenge, Zak van Zuid-Beveland, Tholen, Walcheren, Schouwen, Duiveland, Zuid-Beveland oost, Paal e.o., Campen, Othene, Braakman e.o., en West Zeeuws-Vlaanderen.



Foto's: bron: <http://www.omroepzeeland.nl/>



## Bijlage 2 - Overzicht voortgangsindicatoren

Beleids- of water-thema	Voortgangsindicator	Organisatie	Bron	Eenheid
Voorkomen van wateroverlast (Waterbeheer 21ste eeuw)	Verschillende maatregelen: - gemaal aanpassing - functieverandering - extra waterberging (NVO's) - etc.	Waterschap/Provincie	WBP's/ BAW/RBW	Voortgangs-percentage (%) gerealiseerde maatregelen t.o.v. het totaal te realiseren maatregelen
	Water gebiedsplannen: Vaststelling en uitvoering	Waterschap	RBW/WBP ws-ZE	Aantal bestuurlijk vastgesteld
	Peil besluiten	Waterschap/Provincie	WBP's	Percentage (%) van EHS wat van een apart geactualiseerd peilbesluit is voorzien
Europese Kaderrichtlijn Water	Vispasseer maken kunstwerken (stuwen en gemalen)	Waterschap	RBW/BAW/ WBP's /POP	Aantal stuks
	Natuurvriendelijke oevers	Waterschap	RBW/BAW/ WPP's/ POP	Aantal Km
	Uitvoeren actief visstandbeheer	Waterschap	WBP's/ POP	Per waterlichaam
	Natte ecologische verbindingzones Type 1 en type 2	Provincie/waterschap	POP/RBW/B AW/ WBP's	Aantal Km
	Aanpak verdroging (kwantitatieve toestand KRW)	Provincie	POP	Ha (vanaf 2014 gebieden)
	Realisatie verbetering hydrologisch herstel			
Waterketen/water in de stad	Uitvoering (geactualiseerde) stedelijke waterplannen	Waterschap/ gemeenten	WBP's/ BAW/RBW	Aantal gemeenten met een actueel stedelijk waterplan en voortgang uitvoering in %
Waterveiligheid	Aanbrengen steenglooiingen	Waterschap	WBP	Aantal Km/dijkvakken
	Dijkversterkingswerken			

WBP: Waterbeheerplan. BAW: Bestuursakkoord water Zeeuwse Eilanden "Samen aan de slag" (aug. 2007).  
POP: Provinciaal omgevingsplan Zeeland. RBW: Regionaal Bestuursakkoord Water Zeeuws-Vlaanderen